

NĂM TẠO BA. — SỐ 137

JEUDI 16 OCTOBRE 1919

LE COURRIER DE L'OUEST

ÉDITION EN QUOC NGU

AN HÀNH NHƯ T BẢO

報日河安

MỖI TUẦN ĐĂNG BÁO NGÀY THỨ NĂM

Direction—Rédaction—Administration—Boulevard Delanoue, CANTHO

TỔNG LÝ: TRẦN-ĐẮC-NGHĨA

CHỦ BƯT: PHAM-KỶ-XƯƠNG

BẢN NHƯ T TRÌNH

TRONG CỎI ĐÔNG-DƯƠNG

BỔN CHỮ QUỐC NGŨ

TRỌN NĂM.....	5 \$ 00
SÁU THÁNG.....	3. 00
BÁN LẺ MỖI SỐ.....	0. 15

BỔN CHỮ LANGSA

TRỌN NĂM.....	3\$00
SÁU THÁNG.....	2 00

BỔN QUỐC NGŨ VÀ LANGSA

TRỌN NĂM.....	7\$00
SÁU THÁNG.....	4,50

Vị nào muốn rao báo về việc mua bản hay là mua nhựt trình xin viết thư cho M. Trần-đắc-Nghĩa mà thương nghị.

Mua nhựt trình thì kể từ đầu tháng hay là giữa tháng và xin phải trả tiền trước.

Cantho.— Imp. de l'Ouest

VIN DE CHINE DIT ALCOOL MÉDICAMENTEUX

RƯỢU THUỐC RẤT THẦN HIỆU

Bồn Dược Phòng kính cho chư Quý khách ở xa, gần hay rằng: Nhà nước cho phép Bồn Dược Phòng ngâm Rượu Thuốc tại Tiệm và đăng thông hành Lục-thỉnh; nên bồn Dược Phòng hành ít thứ Rượu thuốc cho chư Quý vị xem, đăng mua mà uống thử coi cho biết hay dở thế nào. Như Rượu thuốc của Bồn Dược Phòng, kể ra sau này: Và có một thứ Thuốc ho thiệt là hay lắm, hiệu là: TRUNG-HUỆ CHỈ KHAI THỦY, bất kỳ ho lâu mau, hễ uống vào nội trong 24 giờ thì thấy bớt liền;

Giá mỗi ve 0\$30, mỗi lố 12 ve 3\$00; Như chư Quý Ông muốn mua gởi thư cho Bồn Dược Phòng thì bồn Dược Phòng sẵn lòng gởi thuốc lại lập tức.

TRANG CẢN PHONG THÁP TƯỚU

Rượu thuốc này, lựa ròng những thuốc thượng hạng mà chế ra. Các Y-sĩ bên Trung-quốc đã có thí nghiệm rồi, đều chứng chắc rằng: rượu thuốc này, phép tẩm chế rất tinh, dùng nó mà trừ bệnh phong-thấp, bệnh nhứt trong gân cốt và lại làm cho máu chạy đều, thiệt là một thứ rượu thuốc rất nên thần hiệu.

Nó trị bệnh như đau phong, tay chân phù thũng, da thịt sưng nhức, đau lưng mỗi gối, tê tay tê chân, đau nhức trong gân cốt, các chứng thũng độc đi đứng chẳng an, đau nửa thân mình, (kêu là bán thân bất toại).

Thì dùng, hoặc uống hoặc thoa cũng đều nghiệm cả thấy, chẳng những là trừ bệnh mà thôi, lại còn làm cho ăn mau tiêu, máu chạy đều, sanh tinh huyết.

Uống thuốc rượu này rồi thì tinh thần khỏe hẳn hơn lúc trước trăm phần người có bệnh uống thì trừ bệnh, người không bệnh uống thường thì mạnh giỏi luôn luôn, cả đời khỏi lo bệnh hoạn.

CƯỜNG CHƯỜNG BỔ HUYẾT TƯỚU

Là một thứ Bí-Truyền-Lương-Phương, chọn rất ròng những thuốc tốt thượng hạng, quý trọng vô cùng, lại có gia thêm Nước-Sắc, hiệp lại mà chế ra thứ rượu thuốc này. Các Y-sĩ bên Trung-quốc, đã thí nghiệm và chứng chắc rằng: Thứ rượu thuốc này là một thứ hay sanh tinh bổ huyết và thêm sức mạnh cho con người.

Sắc dục quá độ, nhức đầu chóng mặt, thân hư di tinh, Dương-Vật-Rất-Cừ đau lưng mỗi gối, khí huyết hao kém, tứ chi mỗi mệt, đờn bà dương kinh không đúng, bạch đới xích-dải đờn bà sanh đẻ yếu đuối da mặt mệt mỏi.

Chẳng luận đờn ông đờn bà, các chứng bệnh thuộc về bệnh hư bệnh tổn thấy đều dùng đăng. Uống nó thì nó hay sanh tinh thêm huyết, khỏe khoắn tinh thần những người không con uống thường chắc sẽ có con, lại còn hay trừ những vật thực ăn không tiêu, tích trữ trong bao-tử.

Hễ uống rượu thuốc này thì đau bệnh chỉ nó trừ cũng nổi.

BÁ BO-VỆ SANH TƯỚU

Con người ở đời, phải cho biết cách vệ sinh, thì trong mình khỏi mang tật, bệnh ít sanh. Còn như mạng sống của con người là bởi nhờ nơi khí huyết sung túc. Chớ như những người tinh thần hoãn hốt, chẳng biết thêm ăn, tứ chi rũ liệt, lỗ tai lùng bùng, con mắt mờ mịt, ấy là bởi huyết suy, khí kém, trái tim và trái cật đều hư.

Bồn Dược Phòng bằng đa tâm chú ý, tiếm Phương kia thể nọ hết sức mới chế ra đăng một thứ rượu thuốc Vệ-Sanh này, hễ am hư thì bổ am, dương hư thì bổ dương, chẳng luận trẻ già, đờn ông đờn bà, người nào khí hư huyết bạc, thất huyết kém hao, hễ uống rượu thuốc này thì đăng tráng tinh sanh huyết, chẳng những là đăng khí huyết sung túc mà thôi, lại còn tiêu trừ bá bệnh.

Uống rượu thuốc này đăng thường thì đăng sống lâu, người không con uống thường chắc cũng có sanh con, thiệt là một thứ Vệ-sanh chi tánh được đó.

Phải uống cho thường thì mới thấy hiệu nghiệm là dường nào.

HO-CỐT-MỘC-QUA-TƯỚU

Rượu thuốc này chế ra bằng Hổ-cốt và Mộc-qua, bồn Dược Phòng chẳng nên công khó chế luyện kỹ càng, và chọn thứ thuốc thiệt tốt hiệp lại mà làm ra thứ rượu thuốc này, ai có bệnh như sau đây, hễ uống vào thì thấy hiệu nghiệm liền.

Đau trong xương, tứ chi rũ liệt, đi bước không vững, da vàng, chơn thũng khí hư huyết trệ, nhức đầu phong, các chứng thứ tích, cốt khí tìm la.

Nếu ai có các chứng bệnh kể trên đây thì nên dùng thứ rượu thuốc này mà uống hay là thoa thì hiệu nghiệm dị thường, thiệt là một thứ thuốc hay đệ nhất.

Bất kỳ đờn ông đờn bà, hễ uống nó cho thường thì mau tiên hóa vật thực, lại thêm khí lực bội gia, khỏi lo bệnh hoạn về sau mà lại đăng sống lâu thêm nữa.

THÔNG-TRỊ-MAO-KÊ-TƯỚU

RƯỢU THUỐC BỊM BỊP

Thứ rượu thuốc này, chuyên trị các chứng phong thấp, huột lược thơ can, ấy là một thứ thuốc bí truyền tinh nghiệm đệ nhất.

Các chứng phong thấp, chẳng luận lâu năm hay là mới cũng đều trừ đăng, còn như đau lưng, nhức tay, mỏi chơn, đau trong xương, hay dục gân, hoặc bị té bị đánh mà sưng mình, hay là tay chân bại hoại. Các chứng ấy hễ uống vào thì thấy hiệu nghiệm liền.

Phải tùy theo chứng bệnh mà dùng, chẳng nên uống cho quá độ.

Mấy thứ rượu thuốc này của Bồn Dược-Phòng ngâm tại tiệm và mỗi khi ngâm thì có một ông Langsa đến nghiệm chất chẵn, hiệu Trung-Huệ Dược-Phòng tại Cholon đường Paris số nhà 89, như chư quý khách ai muốn dùng thử thì xin hãy đến tại tiệm mà mua thuốc rượu này có nhãn để hiệu Trung-Huệ Dược-Phòng thì chẳng lầm đồ giả mạo. Còn ai ở xa mà muốn dùng rượu thuốc này thì xin gởi thư để chỗ ở cho kỹ lưỡng thì bồn Dược-Phòng sẽ gởi thuốc đi tức thì, xin quý khách thử qua sẽ biết.

TRUNG-HUỆ-DƯỢC-PHÒNG.

89 Rue de Paris Cholon.

Cac nhà Annam

Hãy nhớ khi mua thuốc mà uống choặng mạnh giới, thì hãy hỏi thăm mấy người lớn cùng là ông già bà cả, những kẻ ấy sẽ nói cho mà biết tiệm thuốc PHARMACIE NORMALE của ông H. DE MARI nhứt hạng hảo chế y sanh. tại đường CATINAT số 119 SAIGON, là có danh tiếng lắm, vì bán rông những thuốc nhứt hạng, không hề làm gian dối bao giờ. Lại giá bán thì cũng rẻ, không khi nào thấy người Annam tới mua mà bán mất hơn người Tây dân.

NHỮNG THUỐC THÂN HIỆU

Vin tonique du Dr H. DÉEM:

Thứ rượu này dùng mà bổ, những người ốm-o hay đau, rét, và nhứt là cho người dòn bả có thai dùng thì con mình sanh ra có da thịt và mạnh giới.

SOLUTION Dr DÉEM

Trừ bệnh nha phiến rất mau và không có phá đau

BÁN RÔNG THUỐC THUỞNG HẠNG
và nhiều hiệu có danh tiếng dân bạc hà **ESSENCE DE MENTHE DE MOLINIER**, tốt bực nhứt.

Chánh tiệm trừ thuốc hoàn PILULES PINK trị bệnh mất máu xanh xao, lại uống nó thì giữa đang các chứng bệnh ho, lao tổn.

PHARMACIE NORMALE:

H. DE MARI, PHARMACIEN DE 1re CLASSE
Có bán các thứ thuốc đã kể tên trên đó, và có bán các thứ thuốc khác, cũng hiệu nghiệm vậy.

HÀNG HẬU GIANG

vốn dặng 600.000f.

Hàng này của Laogsa và Annam hàng vốn lập tại Cần-thơ. Có trữ đủ các thứ hàng hóa vật dụng. Nói tắc một đều là tại Saigon có món chi thì trong hàng này cũng có.

Bán sỉ và bán lẻ. Giá rẻ mà hàng tốt.

Cũng gửi hàng cho các xứ xa: ai mua món chi xin viết thư ngay cho Hàng, thì Hàng sẽ gửi hàng lập tức.

Xin quý vị đến xem Hàng chơi thì rõ.

Có trữ bán:

Rượu rơm hiệu Stella

Làm rông bằng nước mía.

Có bán lẻ, bán sỉ và cho lãnh về bán lại khởi trả tiền trước.

TIỆM

Trương-văn-Hanh

Sadec

Có bán xe máy mới và đồ đồ phụ tùng xe máy và sửa xe. Lành thấp mướn đèn khí đá (carbure) theo cuộc quan, hôn, tan, tế, kỷ yếu, Tân gia, hạ thọ, khăn đen bằng nhiều tây và khăn bông tốt thương hạng, bán mới và bán lẻ vỏ ruột xe máy hiệu Michelin, giầy bành-ét đủ cỡ đóng theo kiểu kim thời. Quý ông ở xa muốn mua đồ phụ tùng xe máy, thì gửi thư cho tôi. Tôi sẵn lòng ký lưỡng mà gửi contre-Remboursement nghĩa là đóng bạc nhà thơ mà lãnh đồ và tôi cho giá đồ phụ tùng in sẵn bằng chữ quốc-ngữ (Prix courant)

Trương-văn-Hanh.

Cần khái.

AN HÀ NHỰT BẢO

MỖI TUẦN XUẤT BẢN NGÀY THỨ NĂM

MỤC LỤC

1.— Annam Cán-thơ	11.— Trà Huế Tuổ-dầu-một
2.— Thương cuộc thông tin	12.— M. Sang Auguste
3.— Trương Triệu thời đàm	13.— Tuyệt giao thương mãi ca
4.— Annam đang lập nhà băng	14.— Thời hải
5.— Cuộc thương mãi Trồn	15.— Linh tế
6.— Nhào du ký sự	16.— III tín
7.— Hội buôn bán lúa Trồn	17.— Nam-kỳ thời sự, Giá bạc giá lúa
8.— Một gương đáng ngợi	18.— Lạc điệp qui căn
9.— Thấy người mà buồn cho ta	
10.— Tòa Đại hình	

Đôi lời biện bạch

Kính cùng các vị đọc báo An-Hà dặng rõ: Bồn-báo cũng hết lòng cảm ơn các vị thậm tình cõ cạp mà nhận xem tờ An-Hà; song phần nhiều trong các vị: có vị đã quá 1 năm hoặc 2 năm rồi mà chưa gởi bạc đóng cho Bồn-báo. Như vậy, có thể nào mà Bồn-Báo chính đôn trong các đều tổn kém cho tiện?

Và lại lúc này là lúc Bồn-Báo vì trách-nhiệm phải lo cõ động việc tranh thương mãi, nên chọn những đều công ích mà đem vào báo và tặng số báo in thêm ra cho

nhiều, gởi cho không những kẻ chẳng có thề lực mà mua báo dặng, cho có nhiều người đọc. hầu rõ cuộc tranh thương và khản-khít mỗi giây đoan-thể của người Nam-Việt ta.

Vì bởi sự tổn phí tăng thêm, Bồn-báo nhắc mấy vị nào chưa đóng bạc dứt-trình, xin giùm mau mau gởi đóng cho Bồn-báo trong lúc này; nếu trễ: trong ít tuần nữa đây, Bồn-báo xin các vị cảm phiền, vì Bồn-báo sẽ cạy nhà thơ thâu số bạc ấy cho Bồn-Báo.

Bồn Báo cần cáo

Annam Cánh

(TRONG ĐƯỜNG THƯƠNG-MẠI)

(Tiếp theo)

Cuộc mua bán coi mồi hăm-hở, ở tại Châu-thành bực trí thức ông thì bán soạn kêu hùn vốn, ông thì đã mở dặng cửa hàng rồi. Như lúc nầy, lại nghe nói M. Trầu-văn-Gang kêu là Sáu-Cổ sản có tư bốn, nhưng mà cũng còn thiếu sức, nên da ơ kêu hùn thêm dặng lập nhà máy xay lúa bán gạo. Còn M. Mai-bá-Kỷ thì lập tiệm bán tạp hóa (gạo, củi, nước-mắm, dầu lửa v.v... vân...) Trong lúc nầy đồng-bang ta cũng nên thừa dịp mà lập tiệm kêu hùn cho có đồng người bán dặng có thể dễ mà tranh thương cùng khách trú. Ấy là một lẽ ai ai cũng đều rõ như vậy. Song có chỗ buồn một chút cho giầy đoàn thể Annam ta tại Cần-thơ còn chưa dặng sẵn, như tâm coi mồi còn lọt lạt. Như tiệm cơm bánh nước của Phó-xá Khương và 2 tiệm ở tại nhà chợ của mấy anh nấu ăn dọn-bàn lập từ ngày khởi sự tuyệt giao thương mãi cùng chệc. Nói cho phải mấy bữa đầu Annam từ bực trên chí hạng dưới tới lui ăn uống (được nước nạp). Hồi hồi lúc nầy coi bộ vẫn vẻ quá chừng. Mấy tiệm cháo, cơm, mì, bánh nước của chệc....Ồi thôi, dầy Annam ngồi ăn (quên nhục quên hổ) dành bỏ đồng bang ngồi chao dao mà đi mê chệc... Phần nhiều thấy người ăn mặt từ từ và bọn kéo xe lớp ngồi chồm hồm, lớp tréo mãi cần ăn uống tiệm chệc và nói lùa theo chệc. Ô hô! Phi Annam! Theo nó về bên Tào mà ở nà.

Còn 2 thớt thịt heo của người Annam bán, Annam không thương Annam, bị chệch gạt, ham rẻ 1, 2 su bỏ Annam mua của chệch, chệch cần thiếu cũng không hay, cứ chệch theo hoài, làm cho Annam phải

thôi bán. Đó, bây giờ, chệch lên giá
thì lại heo lại....(sáng con mắt chưa mấy
chị?? còn ham chệch nữa thôi??) Vậy,
ngày nào có người Annam ra bán thì
heo lại nữa, khá dè chệch cho lắm, kéo
bị nó gạt nữa da. Đừng thèm ham rẻ
đôi ba chiêm mà hại nghĩa đồng bang
với nhau. Cứ Annam bán thì Annam mua
mà thôi, đừng thèm mua của nó. Giấy
đoản-thẻ chúng ta đã nắm đằng mối rồi,
thì cứ việc phăng mà đi tới hoài đừng
nhúc nhát gì hết.

Cáo thê đã nắm đặng ít nhiều giầy
đoàn thê trong tay rồi; còn Ôn-nôn, Cai-
răng, Xano, Phong-diễn, Phụng-hiệp
Cai-vân, Cấu-kê, Tân-quới, mấy vị hào
gia phú hộ: như Hương chủ Học Ômôa,
Thấy hội-dồng Mũi ở Xano, Thấy ký
Trường, thấy Nguyễn-quang-Còn ở Tân-
quới, Thôn-Trưởng Hòa ở Cấu-kê tính
thê nào?? Sao mà lặng hăm đi vậy??
Các ngài toàn là tay ưu thê mãn thời,
lẽ nào lúc nầy mà cáo ngài tọa thị diêm
nhiên cho đành hay sao?? Bớ các ngài!

PHẠM-KỲ-XƯƠNG
(Kỳ sau sẽ tiếp)

Thương cuộc thông tin

CANTHO — Tái Châu thành cuộc tranh
thương mại của Annam ta coi mỗi sớm
sáng luôn. Có một dấu đáng chê đáng
phiếm là vì còn thấy nhiều người Annam
phần đông là dờn bà vào ra tiệm chèo
mua bán như thường.

Tiệm Annam bán đủ đồ không chịu đến đó mà mua, cứ theo chệch hoài.... Cũng như 2 thớt thịt heo của Annam bán lại chợ bị chệch sụt giá, Annam ham rẻ 1, 2 su ảo đến chệch mà mua, làm cho Annam phải dẹp. Đó, lúc nấy chệch tăng giá thịt lên gần bằng hai, hề nói mắc thì nó nói: «NỊ KUỐN MÔ THÌ THÔI, TÌ KIỂM THỊT

A-NAM MÀ MỒ...HÀ AI CẦU HÀ» Còn mẹ chęc
nữa thôi?...? Nó nhểc hoài mà cũng lết
tới tiệm nó hoài! lạ quá! Phi Annam hỡi!
....Thiệt là: Ninh thộ nhục bất ninh bỏ
chęc...Tức...

Nghे nói ông Phấn Lộc ở Cầntho tỉnh lấy 2 cãng phở của ông đang cho chệc mưөн lại dặng cho Anuam mưөн mà buồn bảo. Vậ mới là phải da.....Đổng bảo tương ái.

Còn ông Hội đồng Cội, Phó Ở, năm Hùng, hai Nền, giáo Giải, hai Ky..... Mấy ông tí tì lẽ nào?? Chớ đồng bảo ta nhiều người đang kiếm phở mướn ở mà buồn bán đó....Xin thương lấy nòi giống nhau bớ mấy ông!

Lại nghe nói rằng: tại chợ Ô môn thấy Phó Tổng Bùi-ngọc-Du có phố nhiều mà thấy để cho chệch mướn ở. Có 1 người Annam đến xin thấy nhượng lại 1 căn dặng lập tiệm mua bán, thấy không chịu nhượng, quyết một lòng để cho chệch mướn mà thôi. Nếu quả như lời này, thì thấy thương chệch hơn đồng bào của thấy rồi! Thấy Phó ôi! xin thấy hãy xét lại một chút nào!

TRÀO—Thấy Phó Nguyễn-văn-Yên
hiệp với các vị hào gia trong xứ lo lập
cuộc buôn bán lúa rất to tát mà tranh
thương thủ lợi. Ấy là thứ dốt phăng
mối lợi. Đáng kêu cho xứ Tràôn. Còn
Ômôn, Cai-răng, Phong-Điện, Xa-no
Phụng-hiệp, Cầu-kè Cai-vồn tính sao???
Nghĩ kinh với nhau hay sao?? Thứ....
thứ đây...các chỗ người ta đã thứ
đây rồi, mình còn nghĩ chơi! Nè...ề...
thứ.....thứ đây bớ Ômôn: Thấy
Phó Bùi-ngọc-Du, Hương chủ Học, Thấy
thông Lục, Thấy giáo Ngánh, Thấy
thông Sốc, Hương giáo Thao và mấy
vị nhà giàu trong xứThứ mà!

SADÉC.—Mấy cô giáo hiệp với chú qui bà qui thêm định kêu phần hùn 2000 \$

mà lập tiệm bán gạo, nước mắm hàng Bắc-kỳ vân vân mà tuyệt giao với khách trú. Vậy mới đáng cho lần nữ trung hảo kiệt đa. Khen! khen! khen! Còn các tỉnh khác, dầu là hàng phụ nữ xin ráng coi theo gương đồn bà Sadéc đây mà bước lần tới đi. Bớ chư phụ nữ ơi! hiện nay có nhiều bực râu mày mà đành lòng bẽ quan tự thủ thì thôi. Nếu nay chư phụ nữ mà có lòng hà hải bình vực quê hương biết tuyệt giao với khách trú đây thì đáng ghi vào thanh sử, quý lắm quý lắm! Bớ chư phụ nữ tỉnh Sadéc tỉnh như vậy đó còn các tỉnh khác, chư phụ nữ tỉnh sao???

VINH LONG. — Từ nào tới giờ chệch A sét bán thịt bò giá thường 0\$40 1 kilo. Nay có thấy thông Thân vì quê hương bình đồng chủng mới khởi sự làm 1 thớt thịt bò bán tại chợ, chệch A sét ghét Annam tranh mỗi lợi thịt bò với nó, nó sụt giá còn 0\$30 1 kilo vì nó biết Annam Vĩnhlong không có đoán thể ham giá rẻ. Tội nghiệp thấy Thân cũng sụt giá 0\$30, mà đồn bà Annam không mua của Annam áp nhau vô mua thịt bò của chệch A-sét đồng quá chệch đủ mà cũng không ra quyết mua cho dặng thịt bò của chệch A sét mà thôi.

Trời đất ôi! Vì cớ nào mà mẹ chệch
A-sét làm vậy???

Nghe nói phong phanh rằng: chợ Ngã-tư Vĩnhlong thuở nay có nhiều thớt thịt heo của chệc bán tại chợ mà thôi, nay trống đại có «An hà» đánh vôi nên Annam chợ Ngã-tư mới có 1 thớt thịt heo tại chợ, khen! sao nghe thấy Đỗ là đội police vô ở tại poste Ngã-tư bình chệc xúi Annam mua thịt heo «sữa chệc» mà thôi, đừng mua của Annam. Trời đất ôi! Bình chệc lắm! tội nghiệp Annam lắm ngài ôi!

CAMAU.—Tại làng Khánh-Hòa Đồng bang ta đã lập thành đảng 3 cái tiệm mà bán buôn tranh lợi.

1. Tiệm Minh-minh-Đức
2. Tiệm Minh-tân-Phát
3. Tiệm Mme veuve Đào-thiện-Ngô

Ba tiệm này bán đủ hàng hóa và bán rượu.

Lê-trí-Nhơn

Trương Triệu thời đàm

Trương:— Chào chú Triệu, hôm rày sao vắng đi Cánhơ vậy?

Triệu:— Mắc lo gieo mạ, rồi lo cấy, có hờ dàu mà đi.

Trương:— Chú mấy ở Trà-ôn, cũng có khi đi chợ chơi chứ?

Triệu:— cũng có mà, ít bữa đi một kỳ mua đồ vật vậy.

Trương:— Thế thì chú mấy cũng mua đồ của tiệm chệch chứ gì?

Triệu:— Không có tiệm Annam buôn bán biết sao.....

Trương:— Vậy mà có ông nào tại Tràôn tính bán buôn chỉ đảng tranh thương với khách-trú không?

Triệu:— Để không, nghe mời mấy ông phần chẵn lắm chứ.

Trương:— Đâu, chú mấy nghe ông nào tính việc gì nói lại nghe chơi?

Triệu:— Tôi là dân bèn ha dàu quen với mấy ông mà hông biết việc gì, song nghe kẻ nói đi người nói lại rằng: Thấy Phó, thấy hội-đồng, thấy thông, thấy giáo, cùng mấy ông hương chức và mấy ông nghiệp chủ tại đó tính lập tiệm lúa, tiệm tạp hóa, tiệm may, tiệm á-phiện, lại nghe thấy hương thân, thấy hương giáo, ở Cù-lao-mây tính lập tiệm thuốc bắc, và làm Đại-lý cho hãng dàu lửa «Asiatique». Anh Trương nghĩ coi cuộc tương lai chợ Tràôn thì mỗi quyền lợi về tay Đồng-bang mình hơn dứa. Có đáng mừng chẳng?

Trương:— Và mấy ông là trang quyền quới đáng một phú hào thêm quảng kiến đa văn lại trăn thời ưu thế, thiết đáng mừng và đáng khen lắm chứ theo lời chú mấy nói đó là tính vậy chứ chưa làm, biệu nay có việc gì nói luôn nghe thử?

Triệu:— Có tiệm café lập gần một tháng rồi mà lại cũng bán rồi.

Trương:— Uái sao mà bán đi? làm gì mà bỏ vậy? bán cho ai vậy??

Triệu:— Nghe nói bán cho mụ chín nào đó.

Trương:— Trời ôi! lại nhè bán cho má chín mới là nguy cho nữa.

Triệu:— Người ta nói mụ chín là có mụ nhà phước mà.

Trương:— À há! lỗ tai nghe lòng bùng nên tưởng là má-chính chứ. Nếu như có đây hằng là tay nữ trung chi hào kiệt mà, dám chen vào trường thương mại mà chống cự với bọn china. Chú mấy có vẻ nói dầm rằng: tôi xin chúc cho quý hiệu Hoàng khai tuần nghiệp, đại chấn hồng đồ.

Nhớ nghe! au revoir.

Annam đang lập nhà băng

(BANQUE ANNAMITE)

Chiều thứ bảy 4 Octobre 1919, tại Khuyển-Học hội Saigon chư thức-giá, phú-gia và chư vị bình-bút báo chương Nam-kỳ tề tựu hơn 40 vị đảng bản tính về việc lập một nhà băng Annam (banque Annamite.)

Khi mở hội, quan-lớn Diệp-văn-Cương là người lớn tuổi hơn hết đứng thay thế mở hội tỏ ít đều đại khái về việc lập nhà băng sẽ giúp sức cuộc thương mại của người Annam trong xứ ta ra thế nào. Chư vị hiện diện, hết thấy đều khâm phục, vỗ tay tỏ dạ hoan hoan. Rồi

đó ngài xin cử bàn hội tạm dặng lo thi hành việc này cho mau thành tựu:

ĐẶNG CỬ:

Hội-trưởng: Ông Lê-văn-Mầu, Đốc phủ-Sứ hồi hưu.

Phó hội-trưởng: Ông Nguyễn-phủ-Hào nghiệp chủ.

Thủ bản: Ông Nguyễn-văn-Của Tri Huyện chủ nhà in Union

Từ hàng: Ông Nguyễn-phủ-Khai Tổng-Lý tờ báo La Tribune indigène

Hội viên: Ông Lương-khắc-Ninh Nghị viên Tòa-hội nghị tư.

— id — : Ông Trương-văn-Ngân Hội đồng quản hạt.

— id — : Ông Liêu-Sanh-Hậu cựu Hội đồng quản hạt

— id — : Ông Lê-phát-Vinh nghiệp-chủ

— id — : Ông Ngô-văn-Huệ nghiệp-chủ.

Bào cử xong, chư vị Tạm-thời Hội-viên tọa vị, Quan lớn Lê-văn-Mầu nhưn bàn hội tam và danh phần riêng của ngài tỏ lời cảm tạ các vị hiện diện có lòng tin tưởng ngài, rồi ngài cậy quan Trạng sư Monin các nghĩa cách thức và điều luật lập nhà băng (banque). Sau khi bàn tính một hồi, Hội định các điều dưới đây:

Nhà băng này đặc hiệu «Hàng bạc hãng Annam» (Banque Annamite) Định vốn 10 triệu bạc (10.000.000\$) mỗi phần bòn 10 đồng (10\$.)

Định 30 năm thì bãi, không định phần cho người sáng tạo (Parts de fondateurs)

Hội định cho hùn bằng giấy quốc-trái mà tùy theo giá bạc lên xuống.

Hội tính cho người Langsa hùn một ít mà không cho chệch hùn.

Cuộc thương mại tại Tràôn

Tại làng Hậu Thạnh (Cánhơ) đã lập ra một hội của mấy ông Hương-chức và điều chủ nơi làng này, đã hoàn thành rồi; năm nay cũng đã có buôn bán lúa mùa rồi và nghe chắc chắn rằng: số bạc vốn chưa dặng nhiều mà còn lời dặng chừng 5.000\$00. Sánh lại tiệm mua bán lúa này cùng các tiệm của khách trú tại chợ Tràôn, thì là cái huê lợi còn khác nhau xa lắm, là vì mấy tiệm của khách trú vốn lớn mua lúa dặng nhiều, nên phải lời nhiều. Đó là một mối lợi to trong cuộc thương mại tại Trà-ôn.

Nay có nghe rằng thấy phó tổng Bình-lê Nguyễn-văn-Yên, thấy hội đồng Trương-ngọc-Sò, thấy cai tổng Huỳnh-phong-Lưu, thấy Hội đồng Paul Nguyễn-văn-Cáo, thấy Hương-chủ Joseph Nguyễn-văn-Châu, và còn nhiều ông Diên-chủ lớn nữa, mới tính mở ra tại chợ Trà-ôn một tiệm mua bán lúa, phóng định số vốn là 100.000 tạ. Cuộc này đã nhứt định rồi, còn đợi lập điều lệ cho xong rồi khởi sự mua lúa trong mùa tới đây.

Trong tiệm buôn bán lúa này đây, nghe nói sẽ có thấy thông sở Diên tin Nguyễn-văn-Lục, thấy thông sở tuần thành Lê-trung-Hiếu và cựu thấy giáo Đặng-văn-Chiếu, đã hứa, mỗi thấy đều sẵn lòng giúp việc cho Hội mua lúa này; hoặc thay mặt cho Hội dặng đi cần lúa cho nhà máy ở Saigon, hoặc làm tài-phủ, hoặc thân hành đi chịu giá lúa và coi cây lúa vùn vùn

Vậy tôi xin ao ước cho mấy ông trên đây, hết lòng nong nà mà lập tiệm này cho mau hườn thành và cầu chúc cho việc buôn bán sẽ dặng thành vượn luôn luôn.

Nguyễn-ái-Chương

Nhàn du ký sự

Một ngày kia, tôi nhơn đến Cánh có việc tư và đi chơi luôn thể, sẵn dịp dạo xem các quán café của china bán coi có Annam mình vào tiệm dùng đồ điểm tâm không. Tôi đi gần khắp châu thành thiệt chẳng thấy Annam mình vào quán café chệch, thì lòng uất khắp khởi ý chắt đồng bang ta ngày nay đã biết niếu giầy đoàn thể rồi. Nào đề tôi đi trở tới một cái quán kia của china bán café thấy trong quán có 3, 4 người Annam đang ngồi uống café thấy trong ấy có một người chắt cũng là có làm chức việc chi, không thì cũng là bực công tử.... mình mặt áo lục soan trắng, bận quần lãnh đen, chơn đi giầy bottine, đầu đội nón, mắt mang kiếng gọng vàng, để râu hàm trên. Còn mấy người kia ăn mặt coi cũng sạch sẽ. Tôi lấy làm lạ mới hỏi thăm một người đứng gần 4 bên tôi rằng: «Tôi nghe Annam mình vì khách-trú tăng giá café, vì tiếng thị nhục mà Annam không đến tiệm café của khách-trú mà dùng đồ điểm tâm nữa, mà nay sao trong quán này có ba bốn người Annam vào uống café vậy? Thì người đứng gần tôi trả lời rằng: «Annam mình làm café không ngon, nên mấy người ấy mới đến tiệm chệch mà ăn uống» Tôi nghe dứt lời bên than rằng: Annam mình còn nhiều người không biết binh vực nhau, đấu cho chệch có làm café ngon cho mấy đi nữa thì mình cũng phải ghi nhớ vào trí những đến chúng nó khi thị quốc dân ta đó mà tránh tiệm nó đi mới phải, có đâu vì một món ngon mà đánh đẽ quốc dân ta nhục nhà vậy. Như vậy chừng nào quốc dân ta trọn nắm mỗi thương trường cho dặng. Tôi ngấm nghĩ hồi lâu bèn nghe xe hơi thổi kèn nên lật đặt lên xe mà về Ômôn, thì xe chạy đến đường cầu tàu ngừng đi chậm chậm, xảy có 2, 3 người contrôleurs nhảy đại lên xe mà dứt còi

gối đồ của 2 người đàn-thỏ rồi nói: «sao không đi xe bên này để đi xe bên», lúc ấy người đàn-thỏ muốn nhảy xuống mà lấy gối đồ lại, song mấy người bộ hành cảng không cho nhảy — khi xe ngừng người đàn-thỏ lại đòi, thì mấy người contrôleurs ấy không trả nên người đàn-thỏ phải đến thưa với chủ cai, thì chủ cai lại dạy mấy người contrôleurs phải trả gối đồ lại cho người bộ hành ấy.

Tôi thấy tình hình như vậy thì rất buồn cho mấy người contrôleurs vì rước bộ hành rất nên vô lễ. Nếu trong lúc ấy mà người đàn-thỏ nóng, sợ mất gối đồ nhảy đại xuống xe thì phải hại không, rồi đó người contrôleleur ấy la lớn lên rằng: «bộ hành nào qua xe bên này đi thì sẽ sụt bớt 2 cật.»

Tôi nghe vậy lấy làm buồn vì hai hãng xe hơi thì cũng là của người Annam mình lập mà sao đành dứt không sợ kẻ dị bang cười vậy? mà lại làm sự vô lễ với người bộ hành đi xe nữa.

Sau đây tôi xin tỏ với mấy ông chủ xe hơi xin đừng để cho mấy người contrôleurs rước bộ hành cách như vậy nữa, vì cách ấy coi mất sự lịch sự nhiều lắm.

Ômôn: Nguyễn-hữu-Phước dit Phúc.

Hội buôn bán lúa Tràôn

*Bài diễn thuyết của Monsieur
Đặng-văn-Chiêu*

CHƯ VỊ ĐÔNG-BANG

Chúng tôi hằng thấy trong một nhà anh em chẳng hiệp sức nhau lại dặng làm ăn, thì bị ehòm xóm làm giàu làm có lẫn lức; trong một nước dân chẳng hiệp sức nhau lại dặng làm ăn, thì bị

dân nước khác dành cả cảng lợi. Bởi vậy Annam ta bấy lâu trăm bề chịu ẹp là tại ai lo phận này chẳng bao giờ chung cùng lo lẫn với nhau.

Nhưng, may thay! trong lúc này cả nước Nam, trang thức giả đều lo cuộc hùn hiệp bán buôn. Chúng ta ra tranh thương, chẳng phải vì oán thù chi ai, chỉ muốn dành mỗi lợi cho mình đó thôi: bên Tây, bên Tào, bên Thế-giải-mới, đầu đầu tranh thương. Tỷ như một người lập tiệm, một người khác ở gần cũng lập tiệm, mànhai nấy rước khách bảo chuộc dặng chuộc mới hàng, tranh với nhau như vậy là vì mỗi lợi, chứ nào vì oán hận chi đâu? Ở đời là một cuộc tranh dành, mànhai nấy kiếm thế dặng thầu góp tiền của, miếng dưng lương lặn hại ai thì thôi. Tôi nhớ trong một cái bài diễn thuyết tại hội thương mại ngày xưa, ông Victor Hugo có nói rằng: «Trước khi muốn lợi to, phải ăn ngay ở thật và làm cho nổi danh mình lên.» Và lại trong các sách dạy nghề buôn bán, người Langsa đều khuyên phải cho có thứ tự, sắp đặt từ tế, phải biết thế thân, biết bày vẽ, phải tiện tận siêng năng, khôn khéo mới nên cuộc cả.

Các đều ấy, những người ra buôn bán lúa ngày nay hội lại đây nguyện sẽ làm theo.

Kính trình cùng cô bác anh chị,

Tôi hết lòng kính phục những trang phú hộ hào gia đã đem ý kiến rất nhảm và thừa dịp rất phải mà lập cuộc buôn bán lúa này. Tôi lại hết dạ cảm ơn những đứng ấy tin cậy giao việc đặt để điều lệ của hội cho tôi. Vậy tôi nguyện đem trọn tài sơ trí suyền ra mà phò giúp chư quý vị đấu muôn cực ngàn nhọc cũng không từ. Tôi lại đem một phần của cải để vào hội, để phụ cho đồng tay võ mới kêu.

Và chẳng ai nấy đều biết, lúa của mình thì nhiều mà bán không dặng giá vì khách trú họ đồng lòng mua sụt thế

nào thì khi túng chúng ta cũng phải bán cho họ. Bởi vậy quanh năm ta cấy cấy, gặt hái, chớ chuyên, làm đồ mớ hời xót con mắt mà mỗi lợi về tay khách thầu: một tiệm buôn bán lúa, lớn thì lời mỗi năm tám chín chục ngàn đồng, nhỏ thì lời ba bốn chục ngàn đồng. Mà tại Tràôn đây có sáu cái tiệm như vậy, thì tiền của ta đổ vào đó thuở giờ biết bao nhiêu mà kể!

Nay nếu chúng ta đồng tâm hiệp lực đầu đầu lúa lại gây cuộc buôn bán ắt là số lời thì có nhưng sự lỗ thiệt không, vì may chúng ta sẽ lời một hai trăm ngàn đồng chia nhau cộng hưởng sự sung sướng; còn một mai bán giá rẻ, thì của chúng ta là cây nhà lá vườn, đâu không chờ tới Chợ lớn, mỗi người bán tại đây cho Khách-trú, họ lại đại gì mua mắc hay sao? Chúng ta bán đồ bán tháo dặng khác. Cho nên đấu lỗ chờ tới Chợ lớn bán giá cũng khá hơn, ấy lỗ mà còn lời hơn cái lỗ xưa nay đó. Vậy chúng ta lập ra thiệt được vẹn cả hai phía lợi.

Bởi cơ ấy, những trang giàu có mỗi năm ngoài một trăm rưởi ngàn gạ lúa như thấy Phó tổng Binh-lễ mới cặng nghĩ, đem của ra mà gây cái hội chúng ta đây.

Mới kể sơ ít hùn đã dặng vồ trên một trăm ngàn đồng bạc.

Trong sự bàn tính hôm nay, thấy Cai thấy Phó và mấy ông hội đồng tán cự nói rất nhảm rằng: nếu cuộc chúng ta lập thành, thì chẳng những chúng ta sẽ thầu số lợi muôn ngàn về sau, mà lại từ rày sắp tới khách trú chẳng dám dẽ giá lúa rẻ rẻ như bấy lâu vậy nữa; họ phải nươn theo giá ta định mà mua.

THIỆT LÀ:

Làm ra ta dặng trăm bề

Còn ai đành để tiền về ngoại bang?

Và lại trong cuộc buôn bán lúa bấy giờ ta có sẵn người đặt dẽ ở Saigon thông tin tức giá cả. Chúng ta lại sẵn

hiếm người thạo tiếng Langsa để lên xuống và thư từ chịu làm toa làm vé với mấy nhà máy Langsa và các hội mua lúa của người Thái Tây đã lập.

Ấy là việc bán. Còn việc mua thì ta mua với ta rất dễ dàng, rất tiện, vì ai vô hội cũng sẵn lòng làm cho công-ty mình đăng tấn phát.

Cô bác anh chị choán biết rằng mua bán như làm ruộng: năm nay làm mười công, sang năm có thể làm hai chục công, ngày sau có thể làm trăm công, ngàn công. Năm nay khởi sự buôn bán vốn đôi ba chục muôn, ngày sau làm cuộc đại thương vốn liền cả trăm muôn cũng không chừng. Hễ đăng việc thì mở mang cuộc làm ăn ra hoài, càng ngày càng lớn lao, to-tác.

Rất đổi một người coi ghe chài còn có thể trở nên chủ chài lúa thay, hưởng chi chúng ta sẵn tiền sẵn của, trời há chẳng phò hộ cho nở mày nở mặt với đời sao?

Những người đứng lập cuộc buôn bán đây toàn là trang danh vọng, có tâm chí, hiết to láng sốt sáng trong cuộc làm ăn, vậy tôi xin chúc cho:

Hội lập ngày nay đăng vững bền,
Siêng làm sự nghiệp lại càng lên.
Vốn hùn chừ bấy còn thêm nữa,
Buôn bán sau rồi nổi bực trên.
Bạc đức hình dung chi cũng được,
Lúa gạo của cải ắt là nên.
Miếng cho ai nấy đến hòa thuận,
Hội lập ngày nay đăng vững bền

Trong bài thơ tôi mới đọc hai câu chót:
Miếng cho ai nấy đến hòa thuận

Hội lập ngày nay đăng vững bền.

Tôi xin cô bác anh chị sao sao cũng giữ lòng hòa thuận. Cô bác người lớn có đức chi chỉ bảo những kẻ thanh niên như tôi, thì chúng tôi đem hết tình ngay thẳng ra mà vưng theo làm theo. Hoặc anh em chúng tôi thấy được đức chi hữu ích cho hội, phân tỏ lại, xin cô bác cũng xét cang

ngợi xa, rồi cho phép chúng tôi ra công với hội. Xin sao sao cũng giữ một lòng phò giúp nhau, đừng ai vì mỗi lợi riêng vì mỗi lợi chung ấy là mỗi lợi của mình chứ chẳng ai vô đó. Xin sao sao cũng quyết tình làm cho nên việc, vì danh giá chúng ta đều ăn chịu vào cái hội này. Hội vững bền ấy là:

Ngày giải tiếng tốt càng lan,
Của người quân tử ngàn thu vẫn còn.

Tràon le, 5 Octobre 1919

Đăng-văn-Chiến

Một gương đáng ngợi

Một vị đại nhân, quý danh là Ngô-trung-Tĩnh kiêm chức Cai tổng Bình-hóa thật là một vị có tấm nhiệt thành vô song Ngài nông trang dốt sức bá tánh trong phần tổng của ngài lập quán cơm, quán nước café, tiệm hàng xén và bán thịt heo. Ai nghèo thì Ngài cho tiền, hoặc cho mượn thùng thăng góp mà trả. Hôm ngày 17 Septembre, Ngài có nhóm hội về việc thương mại Annam tại nhà việc Minh-dức. Ngài biết M. Bửu-Tương ngay thật nên Ngài liền Bửu-Tương ra lập một tiệm trà bán các thứ trà Bắc-kỳ, trà hột và huế. Ngài hứa cho Bửu-Tương 100\$ đăng làm vốn. Còn Ngài vô tiệm cơm Annam của Cai Chấn mới lập tại Trávinh thì Ngài lại cho tiền, vì Ngài dùng cơm chừng 1 đồng bạc mà Ngài cho luôn tám giấy 5\$00.

Nói tắt một lời, là Ngài ráng hết sức mà cổ động cuộc thương mại, giúp sức cho người nấy kẻ khác chẳng nề tổn của hao công. Còn trong hội Thương-mại thì Ngài hùn một số tiền rất lớn không có ngày giờ nào mà thiếu hạ trong tổng chẳng thấy Ngài đi lo lẩn trong cuộc buôn bán nấy. Ông Ngô-trung-Tĩnh đang cho Đồng bang khen ngợi.

Huỳnh-long-Ẩn (Trávinh)

Thấy người, mà buồn cho ta

Xem Nhứt-háo, thấy cuộc tranh thương mãi lúc nầy nhiều chỗ đăng khẩn-khích mới giấy đoàn-thẻ cũng bởi nhờ bực thương trí mới nên. Như ở Trávinh nhờ Quan Phủ Điểm, quan Phủ-Hương, còn Bến-thế, Bến-cát, Bưng-cầu, (Thủ-dầu-một) thì nhờ quan Phủ-Thương. Chớ chi Cấn-thơ và mấy cái chợ nhỏ như là: Ô-môn, Phụng-biệt, Cấn-kè, Phong-diễn, Xà-no, Cái-răng, Cái-vốn, Tân-quốc mà chúng ta nhớ.... thì có phước không biết chừng nào!

Giấy Đoàn-thẻ Cấn-thơ sẽ lên lạc vô hồi...! Than ôi! Thấy người mà buồn cho ta!..... khóc.....

Nguyễn-văn-Dân (Cấn-thơ)

Toà Đại-Hình

Hội xử kỷ thứ tư năm 1919

Tại Saigon ngày 15 Octobre 1919

Tại Cấn-thơ ngày 4 Novembre 1919

Tại Phnom-Penh ngày 18 Novembre 1919

Tại Mytho ngày 2 Décembre 1919

Tại Vinblong ngày 16 Décembre 1919

Ngha nói vụ quan Biện-Lý Guitzbarger và thấy thông Phát sẽ xử lại tại Saigon ngày 15 Octobre 1919 lời đây.

Trà-huế thủ-dầu-một

Tôi được 3 kilos trà huế của cô H. T. M. ở Thủ-dầu-một gửi, thiệt trà nầy khác hơn trà bán xưa nay, nước trong tốt mùi lại dịu dàng có thua chi là trà tàu.

Cổ nhiều người, than nói trà huế bất tiện, vì mỗi lần uống mất pha cho vung bọt, kém công hơn trà tàu, hễ bỏ vô bình một lần thì đủ.

Tôi xin nhất lại bạn đồng bang rằng lời than ấy cũng nên thiệt đóchút, song có cách nầy làm cho đồng bang khỏi thất công và rất tiện.

Mình lấy một nắm trà bỏ vô siêu bắt lên nấu sôi cho lâu, rồi chế vô bình để vô lòng ấp uống như trà tàu, tôi đã thí nghiệm nhiều khi trà dùng cách nầy có thua chi trà tàu, lại rất tốt là mình uống trà và nước thấy chính hết.

Dùng trà cách nầy là có ý tập quen thêm cho toàn cách vệ sinh. Nghĩa là uống nước thiệt chính, chớ trà huế pha vô tô như cách xưa nay có nửa phần nước chưa chính ở trong.

Xin đồng bang đồng một lòng dùng trà huế thay thế cho trà tàu, theo cách tôi nói trên đây, tôi tưởng trước chẳng có cái chi bất tiện, sau lại làm cho mỗi lợi rất to nầy khỏi về tay khách trú năm giữ như xưa nay vậy. Thiệt nghĩ đến có nên đau lòng xót dạ chăng? Từ đây lúc nào mình bưng chén trà tàu thơm cho mấy có lẽ cũng lạt cũng không mùi vì lương tâm mình cần rức chịu sao cho nổi với đồng bang ta.

Mai-lang-Đôn (Gò-cong)

M. Sang Auguste

M. Sang Auguste là một thiếu niên đáng ngợi, lại là trưởng nam của M. Trần-thành-Long chủ một hãng xe hơi ở Cấn-thơ, là một vị khản quan của Bôn-báo.

Lúc Âu-Châu nổi cơn khói lửa, M. Sang Auguste xin cùng cha mẹ, tình nguyện qua Pháp-Quốc tòng chinh dưới bóng cây Đại-Kỳ tam sắc.

Trong 11 tháng ở nơi trận, đạn bay vụt-vụt, khói tỏa mịt mờ; M. Sang Auguste lập nhiều đại công, nên được nhiều lần bang khen và được thưởng nhiều médailles. (1 fourragère couleur de la Croix de guerre, 1 médaille commémorative de la grande guerre, 1 mé-

daille interalliée.)

Ghê phen chinh chiến, tướng đầu:
xát dĩa gỏi chốn Sa-tràng; ai ngờ là:
rất hậu phước, nhờ thiên địa ứng phò,
về Nam-Việt thấy mẹ cha cùng huyah-
dê.

Mừng cơn hội-ngộ, vui lúc đoàn-viên,
nên M. Sang Auguste thừa cùng cha
mẹ cho một cái xe hơi và xin phép đưa
hành khách đi Cánh-thơ-Ô-môn và Cánh-thơ
Phong-Điền ăn giá liền phân nữa mà
thời: Nghĩa là 0\$30; kể từ 1er Octobre
tới 1er Novembre 1919. Ấy, gọi là cuộc
ăn mừng của M. Sang Auguste đó.

Tuyệt-giao thương mại

KHÁCH-TRÚ CẠ
Từ độn

Năm-châu, dân khôn, nước đặng phú
[cường:]

Bởi nhờ nguồn lợi thương-trương,
Nền mới là vững bền kinh-dinh.
Xét ta rồi ngánh lại mình,
Rất buồn tình, biết là đường bao!
Nghĩ mà dớn-dau! cho mấy triệu đồng
[bào!]

Rán làm sao.

Thế nhứt tâm, nắm dây đoàn-thể,
Đặng dạy cho nổi cáng lợi quyền;
Bỏ rơi-rớt bấy lâu.

Lủ Chêc, Chà nó tóm thâu...

.....
Đồng-bang ta, phải lo âu,
Cứ dấn lòng, cho khấn-khải;
Rủ chung cùng, hiệp bần thương-mại,
Mới lợi nhà, mình lo nắm lại.

Kéo bọn khách-trú, nó khinh-khi nước
[mình,

Giống nó thiệt rất bạc tình,
Bấy lâu nường, ngụ xứ mình.

Nay đặng giàu, lấu dãi nghênh-ngan!

Nó tương vậy, là đúng sang,
Dám cả gan, chề ta là trẻ đại (Ấu-trí)
Ơn kia đã phũ lại cười,
Há không biết hồ-bang.

Sao bớ bạn đồng-bang?!!..

.....
Bọn ta, cùng hiểm bực khôn ngoan;
Hủ trí tài, ra lo buồn bán,
Càng thao rành, cái nghề tính toán,
Biết lập hành, lập hàng.

Thương vụ luật lệ, hiểu thông rõ ràng.

Nay các thành-thị, xóm làng;

Mỗi nơi đều lập tiệm bán hàng.

Mà cạnh-tranh với người china,

Miền ta biết thương ta,

Cứ tiệm ta đến mà mua bán,

Tiệm chệc dừng vào, mua 1 món chi chi

Cho chúng nó cười khì!.....

.....

Ài ôi! kỷ xét, tốt suy,

Khả mở lòng bác-ái;

Thương giùm, đồng bào!

Nghĩ tất đất ngọn rau,

Thời phải giúp nhau.

Cuộc mại thương cho đặng thành

Bớ! bớ! bớ! Có bác chị anh;

Đoàn thể phăng đây,

Ngo đặng mà tuyệt giao với khách,

Ta bền lòng, phen này.

Bể chúng nó chề ta, như nhớp lấm da;

Nghe không, mấy triệu đồng-bào?

Việt-nam, những tay kiệt nữ anh hào

Phải lo, phải tính thế nào,

Nếu lòi thôi để cho quai sự,

Cơ hội này đây.

Cả nước ta, ắt là mang nhục,

Chệc nhúng, Chà trể, chịu sao nổi bớ ai!

Việc ấy nào sai...

.....

Bốp nên cùng bởi nhiều tay,

Đóng cây ắt thành rừng..

Chúng ta, ngày nay mừng rất đôi mừng,

Xin gần chí, mưa đừng lảng xao?!!

Tệ-sĩ: Lê-Mai, soạn

Thời Hải

Thằng P... 7 tuổi là con của M. H...
thường ngày dò trạm ở tỉnh thành về,
nghe tiếng tù-dà thổi tu-tu.....tu...thì
thằng P... mau chạy lại bên đồ mà lấy
thơ và nhứt-trình cho ba nó.

Ngày kia Đồ trạm về thằng P... lấy ba
sổ nhứt trình « Công-Luận-Báo, An-Hà
Nhựt-Báo và Thời-Báo » đem về trao cho
ba nó, rồi nó đứng gần một bên mà coi
M. H. dở tờ Thời-Báo số 78 ra có cái hình
ba người; thằng P... thấy hình lấy làm
 lạ nên chỉ hỏi: Ba nè! cái hình 3 người
 này, tôi biết hai người dờ bà Annam
 minh, còn người gì ngồi ghế đây, lại
 trên đầu có cái gì lòng thông in khúc
 đây luật vậy? tôi không biết người ấy
 là người gì? Ba nói tên cho tôi biết?
(Thiệt thằng P... sanh ra mới có 7 năm
 nay là biết đầu đặng người có đuôi ấy!)
 M. H... liền cười mà nói: đó là hình chú
 Chệc đa con! thằng P... nghe nói chú
 chệc, thì cứ (không chịu) mà rằng: Tôi
 biết chú chệc, không phải vậy mà! Ba
 dắc tôi đi chợ mọi lần vô tiệm mua đồ,
 thì chú chệc tôi thấy đó, cúp tóc, chải
 gờ, hay là cạo trọc như chú Khì ở gần
 mình đây cũng là chệc! chớ có cái gì
 mà lòng thông như sợi dây luật trên đầu
 đó đâu? M. H... nói: Con mới 7 tuổi biết
 đầu việc trước đặng! Số là người Tào
 (chệc) buổi trước (cách nay cũng chín,
 mười năm gì đây) đều cạo đầu chừa
 chóp vóc cái bính (tục gọi là đuôi.) Y
 như cái bính con thấy đây vậy— Mà
 người nào có ăn thông-thả như làm tài-
 phú, má-chín, tàu-kẻ... thì họ vóc cái
 bính (đuôi) đó lớn bằng bắp tay lợn, và
 dài khỏi đầu gối.— Còn kẻ nghèo hèn,
 làm rầy, cu-ly vãn vãn... ít khi có dài
 và lớn; chừng bằng ngón cẳng cái hay
 là tay cái mà thôi, dài lỏi một gao rười
 hai gao cũng đặng, miếng cho có cái đó
 mới gọi là người Tào (chệc); Cho nên

lúc trước để phân biệt người chệc năn
nghèo kẻ nào khá, cứ nhấm cái đó thì hiển
hiếu! Nè P... Con phải biết cái ấy bởi trước
nhiều tên lắm! gốc kêu là cái đuôi, theo
các-chú kêu cái bính có khi kêu bằng cái
múi mà có lúc lại kêu bì-bì là khác nữa!—
Con có biết sao mà người Chệc lúc này
không có cái bì-bì đó không? Vốn là:
từ ngày Tôn-văn khởi nghĩa cách mạng
đổi ông vua, dựng nên Dân-quốc thì
người Tào (chệc) mới ròi. Trùng cái bính
(bất chước theo người phương tây) đặng
cho gọn ghẽ, mát mẻ, sạch sẽ đó thôi!—
Nên bây giờ cả thấy người chệc mà con
thấy đó đều là không có cái đuôi tất
cả; chớ hồi trước họ đều có vóc cái bì-bì
luôn luôn như cái hình chú má-chín
con thấy đây vậy.

Thằng P... nghe ba nó thuật chuyện
chú chệc thuở trước vậy vậy... thì nó
nhìn kỹ cái hình rồi cười ngất mà rằng:
Nè ba! theo như cái hình này thì cái đuôi
của chú-chệc hồi trước kết tóc thắt lại
làm ra đuôi, chớ có phải tự nhiên trong
da đầu mọc ra đầu phải không ba!?
—À, phải đa!

A-mê-ri-ken

Linh tế

Cantho, le 8 Octobre 1919.

à Monsieur Trần-dắc-Nghĩa, Tổng lý,
An-Hà-Nhựt-Báo.

à Cantho

Kính lời cùng ông rõ: Tôi có mua
thuốc “Vạn-Linh-Tế” của ông, tôi
uống nay được mười hai ngày, trong
mình tôi biết khoẻ nhiều, ăn biết ngon,
ngủ cũng yên giấc. Thiệt là thuốc “Vạn
Linh-Tế” của ông hiệu nghiệm vô cùng.

Trước khi tôi có bệnh hay mỗi tay
chơn, thứ nhứt là tay đau lưng, đau
hông và ăn uống không biết ngon.

Tôi cũng có uống nhiều thứ thuốc,

song tiền mất tật còn.

Sau này tôi uống thuốc Vang-Linh-Tê trong bốn ngày đầu, nó bắt đau bụng đi sông, mỗi ngày ba bốn lần; làm như hình uống thuốc xổ vậy! rồi từ đó về sau hết đau bụng và đi sông thường thường mỗi ngày một lần mà khoẻ. Bây giờ trong mình tôi hết nhứt mỗi như khi trước nữa, coi hân hoan lắm không có chút bất thần chi hết, thiệt tôi rất nhờ thuốc Vang-Linh-Tê. Nên tôi kính vài lời cảm tạ ơn ông

Nay kính

Giang-hưng-Nhượng.
Secrétaire aux Travaux Publics
à Cánhơ

Hỉ tin

Bản báo chúng tôi rất cảm tình quan Huyện Phạm-chánh-Lý chủ quận Cánhơ (Cánhơ) có lòng hạ cố với thơ mới chúng tôi ngày 14 Octobre 1919 đến tư dinh dự hi tiệc cùng ngài; vì ngài mới kết duyên với cô Mai-thị-Vân 32 tuổi, vừa chồng, lại là cháu của quan lớn Đốc-phủ-Sứ Lê-quang-Hiến Sadeo.

Bản-Báo chúng tôi xin kính đời mừng cho quan Huyện Phạm-dại-Nhơn từ đây dựng một vì nội trợ rất xứng đáng.

Luôn dịp chúng tôi xin chúc cho quan Huyện Phạm-dại-Nhơn và linh phụ nữ: *sắc cảm hảo hiệp, loan phụng hòa minh.*
An-Hà Nhựt-Báo

Sửa chỗ sai

An-Hà số 136 trường thứ 2: THƯƠNG MẠI VÀ CÔNG NGHỆ ANNAM • TẠI CANTHO; ĐƯỜNG MÉ SÔNG (Quai du fort), 4. — Tiệm Trần-văn-Mạnh xin đọc lại tiệm Trần-Mạnh.

Nam-kỳ thời sự Giá bạc

Kho bạc nhà-nước..... 8 f 00
Đồng-Dương..... 8 00

Giá lúa

Từ 4\$80 cho đến 4\$90 một tạ, tùy theo thứ lúa.

CÁNHƠ

BẮT ĐẶNG ĂN TRỘM

Tuần rồi, bản báo có thuật việc ông Phó-quản Nguyễn-văn-Trọng đã bắt đặng 1 tên ăn cướp và 1 cây súng thiết tại làng Thới lai (Cánhơ). Ngày 4 Octobre 1919, quan Biện-Lý Cánhơ lại sai ông Phó quản Trọng đến làng Phú-hữu tầm vụ ăn trộm lấy của Huỳnh-thị-Rạng trong đêm 11 tháng 5 Annam năm nay 1.680\$00. Bạc mất đã 5 tháng rồi; khen tài ông Nguyễn-văn-Trọng tầm độ trót 4 ngày bắt đặng 3 tên bộm, là tên Mùi, tên Diên và tên Lành, lại lấy đặng 415\$ (bạc tang). Hạch hỏi, 3 tên bộm này chịu thiệt ráo, ông Phó quản Trọng nạp cả 3 và bạc tang cho quan Biện-Lý ngài đem chúng nó vào khám mà tra vấn.

GHE CHỜ RƯỢU BỊ CHIẾM

Ngày chúa nhựt 12 Octobre 1919, lúc 5 giờ chiều, chèo ở Cánhơ mượn ghe chờ 10 thùng rượu đi Rạchgòi. Ghe thì nổi, rượu chất đều đem đậu tại bến Bang-Thái đặng chờ thêm ít lỉnh rượu Namvian nữa.

Lúc người ta bước qua bước lại lặc ghe, mấy thùng rượu lăn xuống sông úp ghe chiếm.

Cũng là may, nhờ gần bờ, đông người xúm tiếp vớt rượu nung ghe cứu 2 đứa nhỏ trong mui ra đặng....khỏi bại....

Lời bàn: Đây chắc là binh tôm tướng cá dưới thủy triều quen thói uống rượu, nên làm

Lạc điệp qui căn (Tiểu-thuyết)

HỎI THƯ NHỰT

Châu-thị bỏ mình vì bệnh trọng.
Bạch-mai gá nghĩa bởi cơn nghèo.

Năm Kỷ-Mùi (1858) tại xứ Nam-kỳ (thị An-giang, làng Hưng-Phú có tên Nguyễn-thời-Quai trạc chừng 50 tuổi, vợ là Châu thị Nhà nghèo, con trai chẳng có, sớm sanh 1 gái đặt tên là Bạch-mai đặng 15 tuổi. Vợ chồng Nguyễn-thời Quai tuy nghèo ăn bữa mai lo bữa tối; song tánh nết thật thà, nghèo thì chịu, chứ chẳng hề sanh đều quấy, cứ an phận thủ thường làm thuê mượn mà độ nhứt. Bởi có cho nên xóm giềng ít ai khi bạc cho đặng.

Trong làng, có một ông phú-bộ mỹ danh là Huỳnh-dinh-Thoại đương làm chức hương cả, nhà có một đứa con trai tên là Huỳnh-anh-Tuấn được 17 tuổi, diện mạo khôi ngô, phong tư đẽ dạm, học hành khá, biết ngâm thi vịnh phú, thêm cuộc tài tử Anh-Tuấn chẳng nhượng ai. Vợ chồng ông cả xem như vàng như ngọc, thấy con tuổi cùng là trọng, muốn định bệ gia thất cho con, song nghĩ vì nhà mình dư ăn dư để, việc đó lo ngày nào cũng đặng, chẳng muộn chi. Bây giờ, sáng con mình nó đã có nếm mùi kinh sử được nhiều ít rồi, để mình kiếm cho con mình học một nghề để hộ thân. Nhăm trước xem sau chẳng có nghề chi cho bằng nghề làm thuốc, giúp ích cho xã-hội hơn quẩn, cứu người trong cơn bệnh ngặt. Và lại con mình nó là nho-văn tài-tử tướng mạo mãnh-mãi, nên cho nó học cái nghề ấy tùy theo sức nó vậy là phải. Khi vợ chồng ông cả tính xong mới tầm rước 1 vị Danh-Y ở phủ Tân-thành về cho con mình thọ giáo.

Đây nói về vợ Nguyễn-thời-Quai là Châu-thị bước qua năm 1859, rudi nhuộm bệnh, ban đầu phát nóng lạnh làm

chiêm ghe lấy rượu về uống chờ gì.....Ai ngờ lại gặp Thái-lữ Xích-Long càng không cho uống rượu của chèo nữa.

Vì ngài rõ trên Dương Trần, nhứt là tại Nam-kỳ lúc này người Annam đang tuyệt đường thương mại với chèo, nên ngài cũng không thêm đồ vật của chèo nữa.

Ấy đó: thánh thần Nam-Việt còn tuyệt giao thương mại với chèo thay! Ai là phạm phu Annam đâu? sao còn dám léo hánh đến tiệm chèo mua đồ và ăn uống.....hử?? không sợ thánh thần bé cô bà-Hồng bà-Cổ vạ hòng sao.....hử??

VINH LONG

XE HƠI CHẾT MÁY

Ngày 2 Octobre này có Madame Carlotti, 1 người mẹ, 1 người em và 2 đứa con ở Trávinh đi xe hơi về Cánhơ. Hàng xe hơi Vinhlong của chèo Tokien lẹ đưa thường sớm mai tại Trávinh đúng 7 giờ chạy về tới Vinhlong 10 giờ, 11 giờ đi Sadéc và 2 giờ rưỡi chiều đi Cánhơ. Hàng xe hơi này có tiền địa hạt cấp (subvention) đặng đi thơ cho đúng giờ khác có tờ giao kèo (contrat) nếu trễ vài thì bị phạt.

Sớm mai 2 Octobre này xe hơi chết máy, hàng cho cái xe khác xuống dắc xe hơi chết máy đó về Vinhlong cho kịp giờ, xe mới này chết máy nữa, về tới Vinhlong 3 giờ 15 phút. Madame Carlotti kêu nài với chèo Tokien là chủ xe hơi phải cho 1 cái xe khác mà đưa cô về Cánhơ. Chèo Tokien lại cự nói trễ thì nhà ra hàng mà ở nó không biết, cô này biết phép không nghe nói trễ thì con nhỏ đại phải chết đói, cô này tức mình đi mời ông Trưởng tòa Kỳ làm chứng, lúc đó có sáu Sơn thấy việc bất bình gõ giấy thép riêng mà cho Monsieur Carlotti Cánhơ bay. Ấy là binh đồng chủng, phải khen! Ông Trưởng tòa Kỳ lại nói phải kiếm xe khác mà đưa cô này về Cánhơ vì tại mình trễ nải. Lúc đó chèo Tokien mới nghe lời bèn đem xe khác mà đưa cô này và mấy đứa con và mẹ và em về Cánhơ. Đó xe hơi đi trễ mới thơ của nhà nước này, mà không biết chèo Tokien có bị phạt không???

cũ, sau lần lần ốm o, nước da thì úa úa vàng vàng; bụng lại lớn (đau trướng nước). Thăm cho Nguyễn-thời-Quai nhà thì nghèo, vợ lại bệnh trầm trọng, làm có đồng nào cũng nhin ăn để mà lo thuốc thang cho vợ. Còn Bạch-mai thấy mẹ đau chứng ngực-ngheo, thì buồn rầu khôn xiết. Nàng thừa dịp bữa nào cha ông là Nguyễn-thời-Quai một nhọc ở nhà không đi thuê mướn được; nàng xin đi thể, tới nhà ông cả Huỳnh-dinh-Thoại, nàng xin giá gạo, ánh nước, lấy tiền về mà lo thuốc cho mẹ. Bà cả thấy Bạch-mai giỏi dần cũng là thương, nên khi nào Bạch-mai đến xin làm công chuyện thì bà cho liền. Nhờ vậy, Bạch-mai mới làm được có tiền mà phụng dưỡng cha mẹ, nhưng mà, thăm thay! tiền hết tụt cùn, Châu-thị bệnh càng ngày càng nặng thể khó cầm. Một đêm kia lúc canh ba, Châu-thị vật mình trên trời một thờ không ra hơi, nhìn chồng và con 2 hàng nước mắt rưng rưng muốn nói mà nói không được, lấy tay chỉ vô vọng, rồi ré lên 1 tiếng bèn tắt hơi. (Tính lại Châu-thị đau hơn 9 tháng)

Cha con Thời-Quai than khóc khôn cùng, lảng giêng hay tin chạy đến, thấy tình cảnh như vậy ai cũng thương xót. Thăm cho Thời-Quai, nhà thiệt nghèo, gia tài còn một bộ ván dẫu để lót mà ngủ, từng thể phải đem ra dựng đóng cái hòm mà chôn vợ. Nghèo lũy tiện theo nghèo, cuộc sống tàn cũng đáng yên một thờ.

Từ ngày Châu-thị qua đời, cha con Thời-Quai đói no hăm hót, song lúc này Thời-Quai tuổi cũng là trông thương hay đau ốm, ít bữa nhưc dẫu, ít bữa đau lưng, nên không làm chi được, chỉ nhờ đứa con gái là Bạch-mai đi giá gạo xay lúa mướn, đem tiền về nuôi cha. Thoản mắng ngày qua tháng lại, Thời-Quai phần rầu vợ, phần tuổi già, nhà rách vách nát thân phận cơ hàn thiếu trước hụt sau, bình lúc trước nhưc mới tay

chơn, nay lại sanh ra chứng bại ngối một chỗ, cho đến đôi ầu uống sòng bên thì nhờ Bạch-mai nưng đỡ luôn luôn. Bạch-mai là gái tánh tình hiền hạnh, thấy cha già bệnh gáo đất xa trời, hết lòng phục sự. Mỗi buổi sớm mai, nàng thức sớm lo cơm cháo cho cha ăn rồi, mới đến nhà người ta mà làm mướn, trưa cũng về thăm viếng còn chiều thì về sớm dựng lo bế cơm nước cho cha. Thời-Quai tuy là mang bệnh bại đi đứng không được; song chẳng phải là bệnh liệt, nên ngối 1 chỗ mà giữ nhà cho con đi làm thuê mướn.

Bạch-mai cũng tới nhà ông cả Huỳnh-dinh-Thoại mà làm công chuyện, và bà cả thấy nàng siêng năng có dạ mền. (Ấy là bà cả thấy giỏi dần mà thương chớ chẳng có dạ chi khác.)

Bạch-mai là gái hàng vi, tuy là làm lu quần vải áo bò tui mặc dẫu, song phần nhan sắc có, nên cũng khó làm ngơ cho khách hữu tình!

Một bữa kia, nhấm lúc ông Danh-Y xin phép ông cả 10 bữa dặng về Tân-thành thăm nhà, Huỳnh-anh-Tuấn thừa cơ rảnh ra khỏi thờ phòng quyết đến thốch đường trình cùng cha, dặng đi chơi một chập kéo buồn. Lúc đó ông cả lại mất đi nhóm với hương chức nơi nhà Công-sở, nên Anh-Tuấn phải đi tuốt xuống nhà dưới kiếm mẹ dặng xin phép. Đến nơi, lại gặp bà cả đang ngồi chỉ bảo cho 1 nàng con gái sáng gạo. Anh-Tuấn đứng nhấm nàng con gái ấy không nháy mắt.

(Sau sẽ tiếp theo)

Phạm-kỳ-Xương

Lời rao

Ruou Rhum Stella

Hội làm Đường và làm rượu rơm ở tại Cantho kêu hùn vốn thêm cho đủ 1 triệu rưỡi quan liền laogsa (1) million et demi de francs)

Vì nào muốn hùn xin do nơi ông QUẢN LÝ hội ấy đương niên ngụ tại phòng văn quan Trạng-sư A. Vivien tại Cantho

Nam-Đoàn-Thế

RESTAURANT

Quai du Fort (Cantho)

Kính cùng lục-châu chư tôn dặng rõ: Chúng tôi mới lập 1 cái tiệm hiệu là NAM-ĐOÀN-THẾ gần cầu tàu Khách-trú, gần nhà hàng ông Võ-hiếu-Hệ (quai du fort Cantho) để bác đồ điếm tâm như là: café, bánh, nước đá, và đồ thứ rượu(Consommation) và sách, vở, giấy, viết, mực v. v.

Xin mời lục-châu chư tôn có diệp đến Cantho tiện đường dời gót ngọc lại tiệm chúng tôi, trước coi cho biết công cuộc chúng tôi tạo lập, và sau nữa, chư tôn muốn cần dùng món chi, chúng tôi sẽ làm cho chư tôn vui lòng.

Xin đến, sẽ thấy chúng tôi hết lòng hoan nghinh và tiếp đãi vừa ý chư tôn chẳng sai.

Xin chư tôn niệm tình Annam cùng nhau.

NAM-ĐOÀN-THẾ Cẩn bạch.

Hậu thanh

Giao tiếp thương mại hội

CU LAO MÂY—TRAON

Hội mua bán lúa

Hội này khởi sự mua bán từ ngày 1° Mars 1919 đến ngày nay là 15 Septembre 1991 tính số mỗi 100\$00 thì lời dặng 52\$ còn tài sản trong hội hết thấy giá dặng 750\$00 đều tính nhập vô số vốn.

Nay hội mở hùn thêm mỗi phần hùn là 150\$; như vị nào muốn hùn mấy hùn tùy thích. Định đến ngày 1° Decembre 1919 thì nạp số hùn; như vị nào muốn hời đều chỉ xin gửi thơ cho Monsieur Tư chủ Hội Giao tiếp sẽ hồi âm lập tức.

Thương xã Hội

Việc nên làm!!

Rượu Rhum Stella làm tại Cantho, đặt rông bằng nước mía, uống đã ngon mà giá lại rẻ.

Vậy Bón hiệu kính cùng chư vị rõ: Như vị nào muốn lãnh về bán dặng kiếm tiền huê hồng, xin viết thơ cho Bón hiệu mà thương nghị.

Lãnh về bán khỏi trả tiền trước, bán dặng bao nhiêu thì trả tiền bấy nhiêu. Còn như vị nào lãnh rượu về mà bán chẳng dặng, thì gửi trả lại cho Bón-hiệu cũng dặng vậy, miễn là ve còn tốt thì thôi.

Société des Sucres et Rhums de Cantho
Kính Cáo

Một việc khá lắm

Có quan Giám Đốc Quesnel sáng lòng muốn bán hai sở ruộng của ngài, ở tại Tháp mười (Mỹtho) sở thứ nhứt được 46 mẫu, ở dựa mé kinh, sở thứ nhì được 246 mẫu, ở dựa mé kinh lớn kêu là kinh Tổng-đốc Lộc, kinh này xáng mới vét lại lớn lắm, bề ngang chừng 40 thước nên tiện bề chở lúa ruộng lắm, và như muốn chở lúa thặng lên Chợ-lớn đi ngã sông Váico cũng dễ lắm.

Hai sở ruộng ấy đều là đất thuộc tốt lắm, chẳng còn phải tốn công khai phá chi nữa hết; lại sáng trong đất có mười ba cái địa, cá rất đại lợi. Có một sở đất khác kề cận với hai sở ruộng nói trên đây, chừng 300 mẫu, nguyên là của hiệu Speidel đã bị nhà nước tịch thu lại và có lẽ trong một ít lâu sẽ giáng giá bán.

Hai sở ruộng của quan giám đốc Quesnel, huê lợi mỗi năm chừng 12 tới 15 ngàn giạ.

Ai muốn mua hai sở đất ấy xin gửi thơ cho quan Giám đốc Quesnel tại Saigon, hãy là gửi cho sở Nhứt trình An-hà tại Cantho mà thương nghị và đến xem bản đồ thì hiểu rõ.

MỸ KỸ

TIỆM HOẠ CHƠI DUNG VÀ KHẮC CON DẤU
ở đường Turc, số 16
Ngang nhà MOTTET, Saigon

Kính cáo cùng quý khách đang hay: tại
tiệm tôi có làm mà đá bằng đá cẩm thạch,
đá xanh Ton-kin có đủ các thứ kiểu.

Có khắc: con dấu bằng đồng, nhai thun
bằng cây, chạm bản đồng cùng hoa điều
thảo mộc theo là nhân hiệu, vân vân.
Một bia chạm bản đá cẩm thạch.

Có thợ họa chơn dung nhân hình
người mà vẽ bằng dầu sơn vô bờ, nước
thuốc mực Tàu, viết chì than, họa biển
liền và tranh, họa sơn thủy.

Articles du Tonkin et Chaussures en tous
genres.

TRƯƠNG-NGỌC-GIỮ cần khải

Phổ cáo đồng bang

Kể từ buổi An-Hà An-quán,
Tại Cánh-thơ, tạo sáng đến rày,
Lục-châu quân-tử, ơn dày
Mẫn-cần mua giúp, ngày nay thanh-hành,
Thanh-hành đang cứu hàng rộng mở
Máy sấm thêm, thấy thợ tin rỗng,
Lãnh in chỉ thấy đẹp xong,
Truyện, thơ, danh-thiệp, thiệp-hồng,
(thiệp-lan.

Toa, sổ, bộ, làm công kỹ lưỡng,
Chắc lại bền chằng nhượng của người
Nói chỉ sách đóng thì thôi!
Lưng da, lưng bố, để đời ít hư.
Sách in sáng, tình từ, Kim Túy,
Tự điển cùng Sử ký Đại nam.

Tuần tra Pháp lệ, dạy khau,
Cách thi hành áo, thiết làm rất hay.
Thước, viết nghiên sẵn đây đủ hạng
Thiếu chỉ dấu gậy lạng, mực ngời;
Chuồn tráo, nào phải những lời.
Sang chơi 1 chuyển xin mời các ông

Tuy vật liệu, nay không dễ đủ,
Bốn quán nào dám phụ ý ai,
Khó nhọc thứ mấy chẳng nài,
Miếng cho đẹp dạ Quý-ngài là hơn.

An-Hà An-Quán Bd Saintenoy Cánh-thơ.

Đến kỉnh.

LOI RAO

Kể từ ngày 1er Novembre 1919, ai
có trồng mía nhiều xin chờ đến lò
rượu **RHUM STELLA** tại làng Phú-Thứ
(Cánh-thơ) mà bán. Bất luận mấy ghe cùng
mua; mua đừng tiền lắm.

Còn ai chưa trồng mía cũng nên trồng
cho nhiều mà bán vì lò rượu này dùng
nước mía mà làm rượu.

Xin ghé mắt

Truyện Ngủ-phụng-Lâu của Trần-văn-
Hương có để bán tại nhà in Hậu-giang
Cánh-thơ. Vậy xin đồng bang liệu vài cái
tiểu lãng phí mua đọc giúp vui giây lát,
giải muộn thoãn cũng được vài canh.
Trước là coi cho tiêu khiển ngày giờ sau
thấy đều tẻ mà chưa!

Hãy mua coi sẽ biết. Ngộ lắm!!

Giá mỗi cuốn là..... 0\$20

Ài mua nhiều tính giá rẻ hơn

1 cuốn giá..... 0\$20

50 cuốn giá..... 6\$50

100 cuốn giá..... 12 00

LÊ-KHANH-TRINH

Géomètre civil

CANTHO—CHAUDOC

LEVÉ DE PLANS

Délimitation et Bornage

EXPERTISES

Ông Lê-khánh-Trinh

KINH-LÝ

Cantho—Chaudoc

Lãnh đạt điển thổ

Phân ranh hạng

Tương phân thổ sảng

Công chuyên làm kỹ và mau lại giá nhẹ

Xin viết thư nơi tôi mà thương nghị.

Thuốc diên hiện Gobe

(TRÁI ĐẤT)

Có gói 10 diên

Có gói 20 diên

Hút đã ngon, để dành lâu được
không mốc, không mục.

Tại Hãng DENIS-FRÈRES có trữ bán

LOI RAO

Kính cùng lục-châu đang rõ, tại nhà
In Hậu-Giang Cánh-thơ, có bán sách chữ
quốc-âm để giúp cho Hương-chữ có
quyển thi hành như trường-tòa.

Sách này có 156 trương và có đủ kiến
yết thi lời truyền rao, của ông DƯƠNG-
VĂN-MẾN mới soạn.

Giá mỗi cuốn là..... 3\$ 00

Tiền gởi..... 0.15

Xin viết thư đến nhà in Hậu-Giang
Cánh-thơ, mà mua.

Nhà máy xay gạo

TẠI CHÂU THÀNH CÁNTHƠ

Tại nhà máy này có xay và trữ gạo
trắng, bán lẻ và bán tạ. Gạo xay ra có
nhiều hạng, tùy theo giá.

Trong lục-châu, chừ vị nào muốn mua
hoặc nhiều hoặc ít, xin viết thư mà
thương nghị.

Décertiquerie de Cantho.

PIERRE PHAN-VAN-VAN

DIT VANG

Géomètre civil

Longxuyen — Chaudoc — Sadec

ARPENTAGE

Délimitation et Bornage

EXPERTISES

Ong Phan-van-Vang

(Pierre)

KINH LÝ NGOẠI NGẠCH

LONGXUYEN—CHAUDOC—SADEC

Lãnh đạt điển thổ,

Phân giải hạng,

Tương phân thổ sảng,

Công chuyên làm kỹ

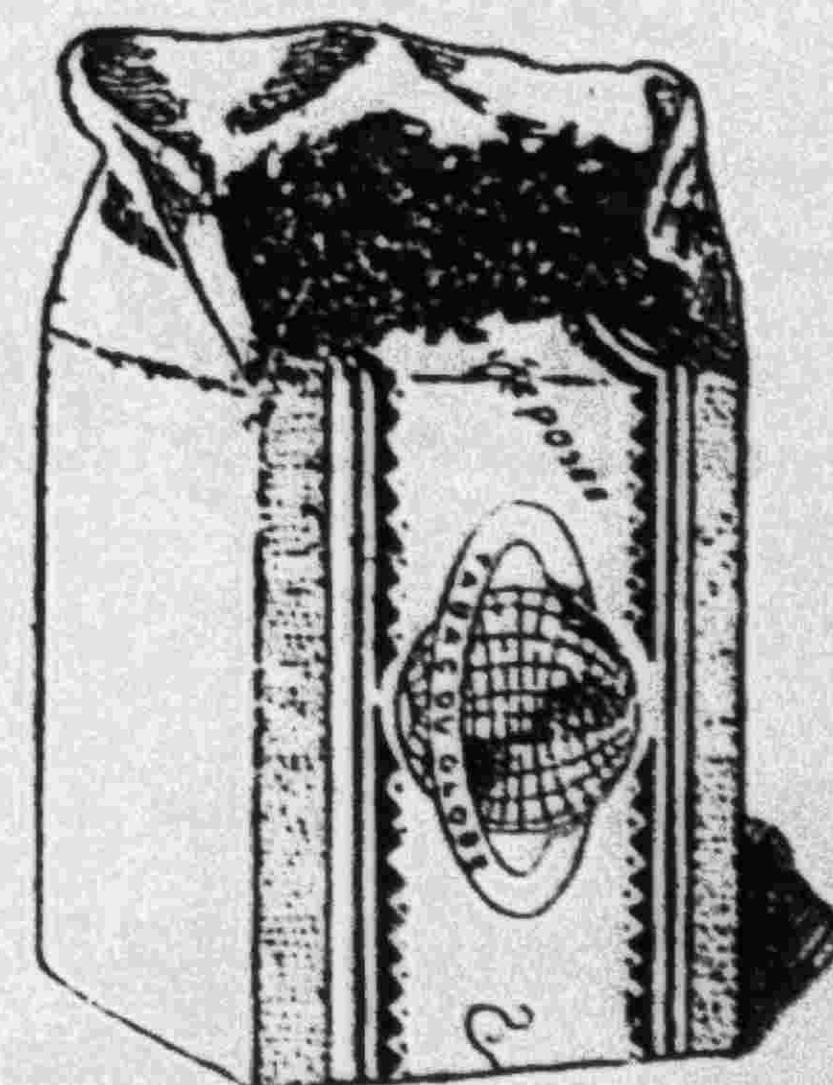
cang và tin giá nhẹ

Diễn chủ có cần dùng

xin viết thư thương nghị

Thuốc gói hiệu Globe

(TRÁI ĐẤT)

Máy xay thường dùng thuốc đều cho
thuốc Gô-lốp là được, khói thơm, hút
không khó có.

Một mình hãng DENIS-FRÈRES có trữ
bán sỉ mà thôi.

HIỆU MÓI Trần-Mạnh

Ở đường mé-sông, gần cầu tàu Khách-Trú—**Cantho**

Có bán đủ thứ: Rượu-tây, đồ-hộp, thuốc hút (TABACS ET CIGARETTES) thuốc-tây (PRODUITS PHARMACEUTIQUES) dù, nón, khăn sách, truyện, thơ, tuồng, giấy, mực, và các thứ vật dụng theo thể-cách kim-thời, vân vân.....

Kính cùg *Lục-châu Quân-tử*

Tiệm tôi mới lập, bán đủ các thứ hàng hóa đã kể trên đây; chẳng những là ngon và tốt, lại còn giá rẻ hơn các nơi. Tôi có lãnh bán *CONTRE REMBOURSEMENT* cho những người ở xa (ngoại tỉnh, hay là xa cách châu thành) có cần dùng món chi, chẳng hạn, cứ việc viết thư cho tôi thì tôi liền gửi món ấy đến cho chừ-tồn lập tức. Nói tóm lại đến là: chừ-tồn có cần dùng vật chi, ở tại *Cantho* có bán, thì tôi cũng có thể mà gửi ngay cho, chừ-tồn đừng vậy.

Xin chừ-tồn Quý-khách, tương tình đồng-ban, ra ơn chiền-cổ, giúp nhau, đừng mau lãn-bỏ trong nỗi thương-tương, thì ơn ấy rất nên thâm cảm.

Trần-Mạnh kính cáo.

TIỆM BÁN BÁNH MÌ

HIỆU TÂN-PHUỐC

Đường kinh lập—*Cantho*

NGUYỄN-NGỌC-NỮ

LÀ CHỦ TIỆM

Kính lời cho quý ông, quý thấy rõ, tiệm tôi làm bánh mì rỗng bột mì tây, mua tại hàng bán bột tốt có danh tại *Saigon*. Cách làm sạch sẽ, bánh thì để trong tủ có kiến rộng nước kiến lên

không dặng, ruồi bu không được lại khỏi ai sờ tay dơ, ai muốn mua ở nào thì chỉ người trong tiệm lấy trao cho.

Xin có lòng chiếu cố giúp bạng đồng bang trong cuộc thương mại.

NGUYỄN-NGỌC-NỮ

Vô-văn học hiệu

Trường học của Ông Vô-văn Thơm lập, gọi là “Vô-Văn, học Hiệu” đã khai từ hôm 4 Novembre 1918. Nay được 50 trò nam và nữ vào trường

Thầy giáo cần mẫn con nít học mau tần phát vô cùng.

Tiền học và ăn, ngủ phải đóng trước tin giá như vậy.

Học Ngoài (không ăn ngủ) ...4\$

Học và ăn buổi trưa,7

Học và ăn ba buổi, ngủ tại trường 12

Như ai dùng giày Quốc-trái mà đóng tiền trường cho con cháu học, thì Ông Đốc học trường Vô-Văn cũng thâu, cứ mỗi phiếu 100 francs thì kể là 16\$

Bữa 3 Juillet bài trường tới 5 Aout thì tự, còn kỳ bài trường Tết thì cứ rằm tháng chạp bài qua rằm tháng giêng thì tự bà con có bác ai có dịp đi *Cantho* ghé coi cách sắp đặt chỗ học, chỗ ăn, chỗ ngủ.

Ai có cần hỏi thăm điều gì, xin gửi thư cho Ông Vô-văn-Thơm, thì lập tức có thư trả lời

PHARMACIE SHANGHAI

TRÔNG RẪN THAY CON MẮT

Chủ nhơn **TRIỀU-CUONG**

Một tiệm lớn ở tại đường *Marins*, số 88—**Cholon**

Một tiệm mới ở tại đường *Galliéni*, số 3—**Saigon**

(Ngang nhà giấy xe lửa *Saigon-Cholon* gần *Chợ-Mới*)

Bổn Dược Phòng có trữ bán nhiều thứ thuốc rất nên thần hiệu đều có dùng cái nhãn «*Con Bướm Bướm*» làm tin, chừ quý vị có mua thuốc của tiệm tôi, hãy nài cho được cái nhãn «*Con Bướm Bướm*» mới là thiệt thuốc của tiệm tôi, kéo làm thử giả nòng vào thêm hại

Bổn Dược Phòng có gửi thuốc tại nhà M. *THÁI-KY-SON*, ở đường *Pellerin* số 23—*Saigon*, bán giảm giá của tiệm tôi, chừ quý vị ở trong *Lục-Châu* có cần dùng thuốc của tiệm tôi, viết thư cho hay sáng lòng gửi *Contre remboursement*. Còn tiền gửi về thân chủ phải chịu

SHANGHAI BỔ HUYẾT YẾN SƠ VÊ

(20) Thuốc bổ thần tinh thần hiệu

THẬN HOÀN

Theo đời Văn-minh này trong xã hội của Đông-bào ta từng có tiếng khen cho thuốc trị bệnh nhiều món đã hay, lại lịch trị vô cùng, và các *Lương-y* trong các nước cũng làm chứng chắc cho ta phương thuốc *Tự Thận* này là một phương quý lạ trong việc tráng dương nếu bình các chứng thuộc *Thận* rất nên đề đặt, theo thuốc này mà trị những là: Tâm, *Thận* bất giao sanh chứng chiêm bao Di-tinh, nếu để lâu ngày đường *Ngọc quan* hư xương móng hoại biến ra chứng *Trệ-khí* (đau giải) dùng thường thuốc này thì tráng hóa cho mạnh môn Âm nơi *Thận* thì tức thì mạnh giới:

1.—Huyết khí suy nhược, tinh thần hao kém, ăn uống không dặng, giao cấu không nổi, môn-mị di-tinh cũng là đờn bà lạnh nơi từ cung, đờn ông tinh huyết hư nhược nên mới chậm có con, dùng thuốc này công hiệu hơn hết, sức mới mạnh hơn tinh chắc của các loài cá, và Âm *Thận* thì hơn sức *Lộc-phụng*, thiệt là bổ *Thận* hạng nhất trong hoàn cầu;

2.—Bàn hoạn thọ thấp, nhiệt sanh chứng lặn trệ, ngủ lằm, mới thì dài gắt, lâu thì bất hoai đờn diễn, hay là bởi đau sang độc mà uống nhiều thứ thuốc hại độc làm cho phạt ti-vị hao *Thận* phũ; dùng đến thuốc này cũng năng bồi bổ chơn người tiêu trừ các chứng bệnh;

3.—Môi lưng mới gỏi, nứt tẻ xương cốt, đi đứng có đau không vững vàng, các chứng thuộc về cuộc chơi bởi quá độ khiến tinh thần bằng rủng, dùng thuốc này trở nên mạnh mẽ;

4.—Ti-vị hư khí huyết hao kém, hay

mệt hay mỗi đêm khuya, thường hay sông bến bởi tích trệ nhiều, ăn uống không tiêu, dùng đến thuốc này khai vị kiện ti châu thâu an ổn;

5.—Đờn bà con gái đường kinh huyết hư huyết kinh vàng dợt ngưng trệ đông khối huyết sắc bầm, sanh chứng xích đới hạ, bạch đới hạ, đường kinh trở sục không chừn, khi ít khi nhiều nơi Âm môn hư lạnh, dùng đến thuốc này rất hay vô cùng;

6.—Những người già cả, *Thận* hư mang môn hỏa kém, hay dài đêm, xương cốt mỏi mệ, dùng đến thuốc này rất có tinh bởi *Thận*, dấu già toái cao cũng mau có con thiệt là thuốc bổ *Thận* rất nên công hiệu.

Như vị nào có mấy chứng đã kể như trên đây, thì mau dùng thuốc hoàn này trong một ngày sẽ thấy hiệu nghiệm chẳng sai, uống luôn cho dặng 3, 4 ngày các bệnh đều hết, mà lại mạnh mẽ hơn xưa thân thể tráng kiện, như mấy ông già, bà cả khí huyết dảm suy, tinh thần hao kém ăn uống chẳng dặng, bệnh hoạn liên niên, như uống thuốc này cho thường, thì ăn uống mau tiêu, da thịt mịn màng, thêm sức sống lâu, giả trở nên trẻ, còn trẻ thêm sức mạnh, có con thiệt là một phương thuốc bổ huyết rất hay quý trong hoàn cầu.

Chừ quý vị có mua hãy nài cho dặng hiệu *PHARMACIE SHANGHAI* và coi nhãn «*Con Bướm-Bướm*» mới là thiệt thuốc của *Bổn-Dược-Puông* kéo làm thử giả mạo

Cách dùng: Tối trước khi đi ngủ uống một hoàn, uống với nước muối hay là nước trà, dùng luôn luôn đến khi trong mình cho thiệt mạnh.

THIỆT GIA:

Mỗi hộp hai hoàn 1\$00

HỒ'I DỒNG-BANG

Trong xứ ta có lò đặc
một thứ rượu ngon lắm
kêu là **Rhum Stella**
làm ròng bằng nước mía.

Ta nên mua rượu này
mà uống, vậy mới là tỏ
ý bình vực cái mồi lợi
trong xứ ta đó.

Rượu **Rhum Stella**
này giá đã rẻ mà uống lại
nên thuộc nữa.

Mua uống rồi mới biết.

SOCIÉTÉ

des

SUCRES ET RHUMS

Cantho Cochinchine

Muôn mua xin do nơi
HÃNG HẬU GIANG .
DUONG HANG
Cantho, Saigon,
Bachien, Soctrang
Vinhlong, Mytho
Travinh

Vậy mới lợi càng ngày về tay đồng-chường

Lu et approuvé
Cantho
L'Administration
10/10 October 1919